

Vorming

OCMW-steun voor mensen op de vlucht

Context & overzicht

- Wie heeft recht op OCMW-steun?
- Bevoegdheidsregels
- Soorten OCMW steun
- Procedure-verplichtingen
- Remedies en beroepsmogelijkheden
- Knelpunten/ veel voorkomende vragen
- Regeerakkoord

Recht op maatschappelijke integratie

- Leefloon
- RMI-wet van 26 mei 2002

Voorwaarden

- Hoofdverblijfplaats in BE
- Minimum 18 jaar
- Verblijfsvoorwaarde
  - Belg
  - Erkend vluchteling
  - Subsidiair beschermde
  - Erkende staatloze (rechtbank)
- Behoeftig
- Werkbereid

OCMW mag geen bijkomstige voorwaarden stellen

Recht op maatschappelijke dienstverlening

- Equivalent Leefloon
- Organieke wet van 8 juli 1976
- Subsidiair of aanvullend aan leefloon
- Meer autonomie OCMW

Voorwaarden

- Hoofdverblijfplaats in BE
- Behoeftig

Recht op maatschappelijke dienstverlening

Deel 2

- Verblijfsvoorwaarde (obv uitsluiting andere cat.)
  - Tijdelijk beschermden
  - Gezinsleden derdelanders
  - Geregulariseerden
  - Slachtoffers mensenhandel of mensensmokkel
  - NBMV
  - Onverwijderbaren (af te dwingen)
  - Asielzoekers met code 207 OCMW of opheffing

Ouders die met minderjarigen irregulier op grondgebied verblijven

- KB 24 juni 2004
- Recht op materiële hulp in opvangcentrum
- Opvang afgeleid van rechten kind

1. Indienen steunaanvraag
2. OCMW informeert
3. Sociaal onderzoek
4. Beslissing binnen de maand
5. Opvangplek in OTP

Proactieve
informatieplicht
OCMW

Ouder(s) die met minderjarigen irregulier op grondgebied verblijven

Deel 2

- OCMW's niet altijd gekend met KB?
- Wat tijdens afwachting op beslissing?
- Tweesporenbeleid?

- Proactief informeren over optie
- Consulteren over resterende verblijfsopties
- Beroep weigering steun
- Alternatieve oplossingen

Irregulier verblijvende ouder(s) met Belgische kind

- Bijvoorbeeld:
  - VIB op naam van kind
  - Risico staatloosheid
  - ...
- Eigen recht op OCMW steun
- Equivalent leefloon
- Sociaal onderzoek op basis van behoeftigheid & gezinssituatie kind
- Gezinshereniging of regularisatie mogelijk?

Algemene regel

- OCMW van plek waar aanvrager gewoonlijk verblijft is bevoegd
- Uitzonderingen van toepassing
- Meestal in overeenstemming met domicilie maar....
- Feitelijke situatie > administratieve situatie

Daklozen

Dakloze: *“de persoon die niet over een eigen woongelegenheid beschikt, die niet de middelen heeft om daar op eigen krachten voor te zorgen en daardoor geen verblijfplaats heeft, of die tijdelijk in een tehuis verblijft in afwachting dat hem een eigen woongelegenheid ter beschikking wordt gesteld”*

- Straat of openbare gebouwen die geen woning zijn
  - Voorlopig opgevangen door particulier (let op met langdurige opvang)
  - ...
- OCMW van plek waar aanvrager zich feitelijk bevindt op datum aanvraag is bevoegd
- Extra vatbaarheid erkende vluchtelingen

Steun mag niet worden geweigerd omdat er geen adres, A –kaart of attest van erkenning is!

OCMW verklaart zich niet bevoegd

- Kennisgevingsplicht: het OCMW moet de steunaanvrager informeren over niet bevoegdheid (schriftelijk + reden van onbevoegdheid)
- Doorsturingsplicht: het OCMW moet de steunaanvraag binnen 5 dagen overmaken aan OCMW dat volgens haar wél bevoegd is

1. Steunaanvraag (belang ontvangstbevestiging!)
2. OCMW contacteert binnen 5 dagen bevoegde OCMW
3. Binnen zelfde termijn brengt OCMW persoon op de hoogte van onbevoegdheid
4. 2e OCMW wordt bevoegd de dag na verzending van onbevoegdheid eerste OCMW

OCMW blijft bevoegd zolang het aanvraag niet overzendt!

Soorten OCMW steun

- Wonen & energie
  - Huurwaarborg
  - Installatiepremie
  - Verwarmingspremie
  - Toekenning sociale tarieven
  - Opvang in crisissituaties
- Hulp in natura
  - Voedselpakketten
  - Kleding
- Financiële hulp
  - Budgetbegeleiding
  - Schuldbemiddeling
  - Betaling voorschotten
- Andere
  - Inkomensgarantie ouderen
  - Referentie-adres
  - Dringende medische hulp
  - ...

Huurwaarborg

- OCMW betaalt of staat garant
- Soms terugbetalingsverplichting
- Soms voorwaarde dat men niet in aanmerking komt voor lening bij het Vlaams woningfonds
- Bevoegd OCMW -> gemeente waar men gaat wonen
- Voorwaarden:
  - Behoeftig
  - Je vindt een geschikte woning & hebt concreet zicht op huisvesting
    - Verlaten opvangplek na erkenning
    - Personen die uit situatie dakloosheid komen
    - Verhuis

Asielzoekers: komen over het algemeen **niet** in aanmerking

Soorten steun

Installatiepremie

- Geldsom om meubels te bekostigen
- OCMW waar je gaat wonen is bevoegd
- Eenmalig
- Aan te vragen wanneer er uitzicht is op een woning of binnen “redelijke termijn” na verhuis.
- Voorwaarden:
  - Behoeftig
  - Je vindt een geschikte woning als dakloze
  - Je gebruikt de woning als hoofdverblijfplaats

OCMW mag niet verwachten dat je installatiepremie gebruikt voor huurwaarborg of huur!

Huurcontract (op eigen naam) geen vereiste!

Erkend vluchtelingen die opvangcentrum verlaten (en voorwaarden vervuld)

Soorten steun

Referentieadres

- Administratief adres waar men niet feitelijk verblijft
- Doel: openen en behoud van sociale rechten: uitkeringen, post, verlengen verblijfskaart,...
- Voorwaarden:
  - Gemachtigd tot verblijf van drie maanden (uitz.)
  - Hoofdverblijfplaats in België
  - Behoeftig zijn
  - Afgevoerd uit het bevolkingsregister (máár feitelijke situatie primeert)
- Vaak personen die dakloos zijn
- erkend vluchtelingen, geregulariseerden,...

NIET voor personen in irregulier verblijf of asielzoeker

- Geen oplossing voor asielzoekers die dakloos zijn ikv oranje kaart

Knelpunt: situatie van erkend vluchteling die op moment van erkenning nog nooit zijn ingeschreven op adres

Dringende medische hulp

- Recht op medische hulp voor personen in irregulier verblijf
- OCMW van gewoonlijke verblijfplaats van de persoon is bevoegd
- “Dringend”:
  - Spoedeisende zorgen, maar ook alle preventieve en curatieve zorgen die in een ziekenhuis of ambulant worden verstrekt
  - Moet niet gaan om levensbedreigende ziektes
    - Bezoek aan huisarts
    - Tandverzorging
    - Hospitalisatiekosten
    - Onderzoeken noodzakelijk om tot diagnose te komen (scans)
    - Medicatie apotheek
    - Labokosten bloedonderzoek
    - ...

Dringende medische hulp

- Voorwaarden:
  - In irregulier verblijf
  - Behoeftig zijn
  - Erkenning van de arts/zorgverlener dat het om dringende medische hulp gaat
- personen in irregulier verblijf:
  - Uitgeprocedureerd
  - 9ter en in afwachting van ontvankelijkheid
  - 9bis en in afwachting van ontvankelijkheid
  - Onverwijderbaren
  - Asielzoekers met code 207 OCMW of opheffing

Asielzoekers vallen onder verantwoordelijkheid Fedasil

Soorten steun

Dringende medische hulp

1. Indienen steunaanvraag bij het OCMW
2. Sociaal onderzoek naar behoeftigheid (binnen 30 dagen)
3. Beslissing toekenning dringende medische hulp
4. Het verkrijgen van de medische hulp

- Werking afhankelijk van OCMW
- Beslissing tot tenlastenname:
  - Geldigheid?
  - Beperkingen?
    - Enkel bepaalde instellingen
    - Enkel bepaalde ingrepen/ medicijnen
    - Andere voorwaarden
- OCMW moet beslissing meedelen aan persoon:
  - Met vermelding beperkingen/ modaliteiten
  - Schriftelijk
- Niet altijd medische kaart!

Informeer bij OCMW
zelf naar werkwijze

Soorten steun

Dringende medische hulp

- Mediprima? -> terugbetaling wordt online geregeld
  - Ziekenhuizen
  - Vanaf 1 September 2025 ook verplichting voor huisartsen
- Geen mediprima? -> persoon moet attest DMH opvragen
- Nog geen beslissing tot tenlastenname? -> attest DMH opvragen
  - Vraag ook de factuur op en bezorg deze aan het OCMW
  - Beslissing tot tenlastenname werkt met terugkerende kracht
    - Ziekenhuisopname: 60 dagen
    - Andere kosten: 45 dagen

Attest DMH:

- De persoon waarop het attest betrekking heeft
- Datum van zorgverstrekking
- Soort en aantal tussenkomsten
- Identificatie en handtekening zorgverstrekker
- Aanmaakdatum attest

Zie attest DMH op website Medimmigrant

Stel basiszorgen niet te lang uit

Informatie- en raadgevingsplicht

- Verplichting om wanneer hierom wordt gevraagd alle nuttige info te bezorgen over rechten en verplichtingen van de persoon
- Verplichting op eigen initiatief alle nuttige extra info mee te delen over de behandeling van de aanvraag of het behoud van rechten
  - Voorwaarden rond toekenning steun
  - Voorwaarden om dit recht te behouden (regelmatig voorleggen van bewijzen)
  - Voorwaarden rond terugvordering
  - Bedrag van steun en elementen die in aanmerking zijn genomen voor bepaling hiervan
  - Mogelijkheid om in beroep te gaan tegen beslissing OCMW
  - De verplichting van steunaanvrager om wijziging in zijn situatie mee te delen als ze invloed zouden kunnen hebben op toegekende steun

Communicatie in begrijpelijke taal

Zie **checklist voor je gesprek bij het OCMW**

Procedure rechten

Houden van sociale zitdagen

- Op vaste dagen, minstens 2 x per week
- Recht om steunaanvraag in persoon te doen

OCMW mag niet verwachten dat je een afspraak maakt om steunaanvraag te doen

Overhandigen van ontvangstbewijs

- Aanvraag tot steun -> recht op ontvangstbewijs
- Het ontvangstbewijs vermeldt:
  - Termijn waarin een beslissing moet worden genomen
    - Dertig dagen (beslissing) + 8 dagen (kennisgeving)
  - Naam van maatschappelijk werker die dossier beheert
  - Datum van de aanvraag. Heel belangrijk;
    - Toekenning steun werkt met terugwerkende kracht tot datum aanvraag
  - Het recht om gehoord te worden door OCMW raad
    - Geen recht bij equivalent leefloon
    - Niet altijd vermeld in de praktijk

Geen ontvangstbewijs?

- Mail nasturen (“geldt als datum steunaanvraag”)
- Indienen van steunaanvraag via OCMW online

Voeren van nauwkeurig sociaal onderzoek

- Geïndividualiseerd onderzoek in functie van de feitelijke situatie van steunaanvrager
- Medewerkingsplicht?
  - De aanvrager moet alle nodige info verstrekken zodat OCMW kan vaststellen of voorwaarden steun zijn vervuld

MAAR:

- Beperking van
- *Only once* principe

Gemotiveerde beslissing

- Beslissing binnen 30 dagen
  - Geen beslissing? -> beroepstermijn begint niet te lopen
- Communicatie aan persoon via aangetekende brief of tegen ontvangstbevestiging
- Moet individueel gemotiveerd zijn
- Moet persoon inlichten over beroepsmogelijkheden

Bespreek de beslissing met je maatschappelijk werker

- Altijd aangeraden als eerste stap
- Wanneer je de beslissing beter wilt begrijpen
- Als je het idee hebt dat er sprake is van een misverstand
- ...

Vraag of je mag gehoord worden door de OCMW-raad

- In principe enkel een recht vóór de beslissing wordt genomen
- Kan ook vragen om kort nadat de beslissing is genomen, alsnog gehoord te worden
- In ene schriftelijk verzoek aan het OCMW met vermelding reden waarom men wil gehoord worden
- Als je denkt dat OCMW fout heeft gemaakt
- Als je denkt dat OCMW situatie verkeerd heeft ingeschat
- Als ze geen rekening hield met bepaalde elementen
- Als de wet verkeerd is toegepast geweest

Met vragen over de regel- en wetgeving rond OCMW-steun kan je altijd terecht bij de POD MI: vraag@mi-is.be

Beroep bij de arbeidsrechtbank

- Beroep tegen wijziging, opschorting, stopzetting, of niet-toekennen leefloon
- Best aangetekend zodat je het bewijs hebt dat beroep werd ingediend
- Binnen termijn van 3 maanden na negatieve beslissing
- Procedure is volledig gratis (ook al krijg je geen gelijk)
- Je bent niet akkoord met de beslissing/ beslissing is niet genoeg of correct gemotiveerd, er is helemaal geen beslissing,...

Advocaat?

- Altijd aangeraden (met name wanneer het urgent is)

MAAR; nog maar enkele dagen om beroep aan te tekenen? Dien je beroep in zonder advocaat en voeg later met behulp van een advocaat nog bewijzen en argumenten toe.

Bureau voor juridische bijstand (elke regio) of
www.advocaat.be

Zie infobrochure POD MI: wegwijis in het beroep
tegen een OCMW-beslissing

Dien een klacht in

- Elk lokaal bestuur moet systeem van eerstelijnsklachtenbehandeling hebben
  - Check website gemeente of vraag de contactgegevens op
- Wanneer het OCMW duidelijk zijn procedure rechten niet nakomt (weigeren steun, geen beslissing binnen de termijn,...stopzetting leefloon zonder gemotiveerde beslissing,...)
- Enkel het “vragen” naar contactgegevens klachtendienst kan helpen

Dien een nieuwe aanvraag tot steun in

- Wanneer termijn voor beroep verstreken is
- Wanneer heeft OCMW niet heeft ingestemd met je verzoek om achteraf gehoord te worden
- Wanneer er nieuwe elementen zijn in je persoonlijke situatie die impact hebben op je behoefte

- Bekijk goed wat eerdere argumenten waren om steun te weigeren en bedenk hoe je die kan weerleggen
- Stuur meteen de (nieuwe) bewijsstukken mee die aantonen dat je (wel) opnieuw voldoet aan recht op steun

Zie [brochure SAAMO](#): verzamelde info voor je rechten bij het OCMW

Situatie van onverwijderbaren

- Wie?
  - Personen die geen verblijfsvergunning hebben maar om redenen buiten hun wil om niet terug kunnen naar hun land
  - In de praktijk: Afghanen

Uitzichtloze situatie. Geen recht om te werken, zo goed als geen sociale rechten,... Legal limbo.

→ **Recht op steun bij overmacht?**

Situatie van onverwijderbaren

- **Medische overmacht**

- Onmogelijk gevolg te geven aan BGV omwille van medische redenen
- Men houdt rekening met:
  - Ernst van aandoening
  - Effectieve mogelijkheid om terugreis te ondernemen
  - Beschikbaarheid en toegankelijkheid van adequate zorg in het land van herkomst
- Persoon moet behoeftig zijn
- Piste regularisatie?

- Ga op zoek naar advocaat
- Vraag steun aan (beslissing = basis voor beroep)
- Verzamel en bewaar alle medische bewijsstukken en attesten
- Teken beroep aan bij negatieve beslissing
- Bekijken piste 9ter

Medimmigrant: [attest maatschappelijke dienstverlening en onmogelijkheid terug te keren](#)

Situatie van onverwijderbaren

- **Administratieve overmacht**
  - Wanneer men bij het ontbreken van de mogelijkheid om nodige documenten te bekomen, niet terug kan afreizen naar land van herkomst
- Hoe overmacht aantonen?
  - Programma vrijwillige terugkeer (Fedasil) heeft uitgewezen dat terugkeer niet mogelijk is
  - Niet terugleidingsclausule

- Ga op zoek naar advocaat
- Verzamel bewijs administratieve onmogelijkheid
- Vraag steun aan (beslissing = basis voor beroep)

Werkbereidheidsvoorwaarde

- “Kan OCMW mij dwingen bepaald werk te doen?”
- Gezondheids-of billijkheidsredenen:
  - Daklozen
  - Personen in overmacht
  - Je volgt een opleiding
  - Alleenstaande moeder die zorg draagt voor kinderen
  - Drugsverslaving waarbij behandeling prioritair is
- Geen zwart-wit antwoord, OCMW moet rekening houden met:
  - Mogelijkheden, diploma, capaciteiten
  - Persoonlijke situatie, leeftijd, gezondheid,..
  - Afgeraden om job uit te oefenen die absoluut niets te maken heeft met capaciteiten MAAR men kan niet verwachten dat jobs worden aangeboden louter en alleen in functie van diploma

OCMW kan je niet verplichten binnen X aantal weken een job te vinden!

OCMW-steun en verblijfsrecht

- “Komt mijn verblijfsrecht in gevaar als ik OCMW steun aanvraag?”
- Verschil doelstelling OCMW-wetten en verblijfswetten;
  - OCMW-wet: menswaardig bestaan waarborgen
  - Verblijfswet: Voorwaarde voldoende bestaansmiddelen voor sommige statuten
- OCMW is verplicht je te wijzen op een risico voor je verblijfsrecht

Het OCMW kan je géén steun weigeren enkel en alleen omdat een bestaansmiddelen voorwaarde is opgenomen in je verblijfsvergunning

OCMW-steun en verblijfsrecht

Risico op verblijfsrecht?

- Geen risico
  - Erkend vluchtelingen
  - Medisch geregulariseerden
  - Subsidiar erkenden
  - Tijdelijk beschermden
- Eventueel risico
  - Humanitair geregulariseerde
- Familieleden?
  - GH binnen *grace period* met erkend vluchteling -> geen risico
    - Let op: na grace period of gezinshervorming -> wel risico
  - Idem subsidiar erkenden (maar regeerakkoord)
  - Eventueel GH met humanitair geregulariseerde
  - GH met NBMV -> geen risico

- Uitgangspunt: toegang tot sociale bijstand zoveel mogelijk afschermen voor nieuwkomers.
  - Wachtperiode van vijf jaar voor:
    - subsidiair beschermden
    - tijdelijk beschermden
    - Medische of humanitaire regularisatie
    - Personen op basis van gezinshereniging (3^e landers)-> Verlaagde sociale hulp aan te vullen met bonussen op basis van hun integratie-inspanningen
  - Voor asielzoekers niet langer de mogelijkheid om code 207 op te heffen (geen OCMW steun meer voor personen in procedure voor internationale bescherming)
  - Voor erkend vluchtelingen:
    - Versterkt integratietraject -> steun wordt hiervan afhankelijk gemaakt

Vragen?

INFOLIJN CONTACTEREN?

**Tel. Nederlands/
Engels/Frans**

02 225 44 11

Elke werkdag van 9u tot 12u30

Tel. Oekraïens

02 225 44 21

Elke werkdag van 9u tot 12u30

Tel. Pashtu/Dari

02 225 44 11

**Maandag, dinsdag en donderdag van
9u tot 12u30**

**Chat (WhatsApp/
Telegram)**

0489 133 355

**Elke werkdag van 9u tot 12u30
(antwoord binnen 24 uur)**